

Tia sáng Champa trên vòm trời Châu Mỹ

Sự ra đời của phong trào đấu tranh văn hóa Champa tại Mỹ Châu có một đặc thái riêng biệt hơn.

Khởi đầu cho cuộc hành trình này là sự hiện diện của Po Dharma tại Đại Học Cornell, New York vào năm 1980 để nghiên cứu đề tài luận án tiến sĩ của ông ta. Nhân dịp này, Po Dharma đã dùng xe buýt, vì không đủ tiền mua vé máy bay, đi từ New York đến tận Salt Lake City, Utah để tìm gặp 4 thanh niên Chăm vừa sang Hoa Kỳ tị nạn, đó là Thành Công Thỏa (Musa Porome), Thành Ngọc Ách (A. Rohim), Thành Ngọc Vàng và Thành Ngọc Sĩ. Nhân buổi gặp gỡ này, Po Dharma và anh em Chăm tại Utah đề nghị thành lập Nhóm Ái Hữu Champa tại Hoa Kỳ đặt dưới quyền điều hành của Thành Ngọc Ách và Thành Công Thỏa, đóng góp một số tiền để giúp bà con Chăm trong trại tị nạn Thái Lan và kêu gọi bà Phú Thị Mận đứng ra bảo lãnh một số người Chăm sang Hoa Kỳ tị nạn,

Sự ra đời của Nhóm Ái Hữu Champa tại Utah vào năm 1980 là điểm khởi đầu của phong trào đấu tranh Champa tại Mỹ Châu. Nối gót Nhóm Ái Hữu Champa, Haji Halim (Nguyễn Văn Xưng), thành lập hội Indo-Chinese Refugee Program vào năm 1980 để cứu trợ người Chăm tị nạn, bảo lãnh nhiều gia

Po Dharma viếng thăm anh em Chăm ở Utah.

Từ trái sang phải: Thành Ngọc Sĩ, Thành Ngọc Ách, Po Dharma, Thành Công Thỏa

Phiên họp Liên Linh Chăm Tị Nạn

đình Chăm sang Hoa kỳ định cư. Ba năm sau, một tổ chức khác cũng ra đời đó là Liên Minh Chăm Tị Nạn USA có trụ sở đặt tại San Francisco, đặt dưới quyền điều hành của ông Hoàng Kim Gia. Đây là liên hội đoàn phi chính phủ với mục tiêu là giúp đỡ xã hội, nhất là giúp đỡ người Chăm trong trại tị nạn Thái Lan, hướng dẫn thủ tục hành chánh xin tiền trợ cấp cho nhiều gia đình người Chăm định cư tại Hoa Kỳ.

Nằm trong phong trào giúp đỡ xã hội của Indo-Chinese Refugee Program và Liên Minh Chăm Tị Nạn USA, một số sinh viên và thanh niên Chăm bắt đầu chuyển hướng sang phong trào đấu tranh mang tính chất văn hóa, như phong trào Sinh Viên Học Sinh Chăm có trụ sở tại Po Box 4234 Santa Clara, CA 95050, USA, thông qua trại hè vào năm 1983, có sự hiện diện của một số anh em Tây Nguyên còn gọi là nhóm Dega (Dega có nghĩa là dân tộc sống trên miền cao), như Y Klong, Tuneh Hàn Thọ, v.v. Mặc dù mang tên là Nhóm Sinh Viên Học Sinh Chăm, nhưng tổ chức này vẫn dựa vào yếu tố tín ngưỡng Hồi Giáo để làm cứu cánh trong chương trình sinh hoạt của mình.

Năm 1984, một số thanh niên Phan Rang

(Ninh Thuận) như Thành Công Thỏ (Musa Porome), Thành Ngọc Ách (A. Rohim), v.v. thành lập Đoàn Thanh Niên Thiện Chí Champa có trụ sở đặt tại nhà Musa Porome, 2343 Orlando Dr, San Jose , CA 95122. Sự ra đời của Đoàn Thanh Niên Thiện Chí Champa đánh dấu cho sự chuyển động mới trong ý thức hệ đấu tranh của cộng đồng người Chăm tại Hoa Kỳ. Mặc dù chưa có giấy phép hoạt động, nhưng Đoàn Thanh Niên Thiện Chí Champa là một tổ chức đầu tiên sáng tạo ra chủ thuyết đấu tranh không dựa vào yếu tố tôn giáo mà là yếu tố lịch sử Champa để định hướng cho tương lai của tổ chức.

Đoàn Thanh Niên Thiện Chí Champa chụp hình chung với Touneh Han Tho và Y Klong

Trại hè tại Cunningham Park, San Jose nhằm kỷ niệm cuộc vùng dậy Fulro tại Buon Sarpa (20-9-1964), tập trung hơn 200 bà con Chăm có sự hiện diện của ông Touneh Hàn Thọ gốc dân tộc Churu, là một thí dụ điển hình. Tiếp theo đó, Đoàn Thanh Niên Thiện Chí Champa cũng tìm cách xây dựng mối liên hệ mật thiết với hội đoàn anh em Dega ở North Carolina, tổ chức những buổi hội thảo mời Po Dharma sang Hoa Kỳ để thuyết trình về nguồn gốc

lịch sử Champa tại một số địa phương như Sacramento, Santa Ana, Olympia, Seattle, San Francisco, v.v. Năm 1987, Đoàn Thanh Niên Thiện Chí Champa tổ chức một Hội Thảo Champa lần đầu tiên tại Hungary Center, San Francisco, Hoa Kỳ, nhằm chuyển tải di sản văn hóa Champa đến mọi người thông qua buổi thuyết trình về lịch sử Champa do Ts. Po Dharma đảm trách, kèm theo chương trình văn nghệ Champa và những món ăn truyền thống Champa.

Viếng thăm Hoa Kỳ 1986 của Trung Tâm Văn Hóa Champa (Pháp). Từ trái sang phải: Po Dharma, Yahya Amath, Y Lo Niê (Chủ tịch Trung Tâm Champa)

Những tiến trình sinh hoạt của cộng đồng người Chăm tại Hoa Kỳ từ năm 1980 đến năm 1988 là biểu tượng của tia sáng Champa trên vòm trời Châu Mỹ và cũng là điểm khởi hành cho một tổ chức qui mô hơn, đó là IOC mà chúng tôi sẽ trình bày trong chương sắp tới.

Viếng thăm Hoa Kỳ 1986 của Trung Tâm Văn Hóa Champa (Pháp). Từ trái sang phải: Thành Ngọc Ách, Từ Công Thu, Y Lo Nie, Po Dharma, Bá Trung Xin, Y Klong, Ngụy Văn Nhuận